

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1010767/3

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב זבדיה כהן – אב"ד, הרב מרדכי מזרחי בר אור, הרב דוד שני

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ג'ו יוסף בן דוד)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שרית יפה)

הנדון: "מאיסות" שעמה נתינת עין באחרת

פסק דין*

הצדדים נישאו כדת משה וישראל בתאריך י"א בסיוון תשנ"ג (31.5.1993) ולהם שלושה ילדים קטינים.

הצדדים פרודים מיום כ"ה במרחשוון תשע"ה (18.11.2014). הבעל תובע גירושין, האישה תובעת שלום בית.

התקיימו דיונים, נשמעו עדים, והוגשו סיכומים.

טענות הצדדים

משמיעת הצדדים עולה כי הבעל חי עם אישה אחרת ואף הודה בבית הדין בקיום יחסי אישות עם נשים אחרות תוך כדי הנישואין, אלא שלדבריו, היה זה כתוצאה של אי-קיום יחסי אישות סדירים עם האישה הנוכחית, כשלמעשה הצליח לקיים יחסי אישות תקינים רק לאחר ארבע שנות נישואין.

לדבריו: אשתו קרה ולא רגישה כלפיו, כעת הוא שונא אותה ומתעב אותה, גם כשקיים אתה יחסי אישות הוא חשב על נשים אחרות; הוא נשאר בבית רק בגלל הילדים.

לדברי האישה: היו בעיות רפואיות בשנתיים הראשונות בקיום יחסי אישות, אך לאחר שעברה ניתוח זה 'הסתדר'; היא מעולם לא סירבה לבעל לקיום יחסי אישות, ודווקא הוא זה שזקוק לעזרה בקיום יחסי אישות.

לדבריה, עד לפני שנה וחצי הם חיו חיים תקינים, נסעו יחד לחו"ל ואף חגג אתה מסיבות יום הולדת ויום נישואין.

* להלן מצורפת החלטה נוספת שניתנה על ידי חבר ההרכב – הרב מרדכי מזרחי בר אור והכוללת נימוקים נוספים לפסק הדין והרחבה בשאלת חיוב מזונותיה של האישה המתנגדת לגירושין – בכלל ובהקשר של טענת "מאיסות" זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לדברי הבעל – הכול היה משפה ולחוף.

בית המשפט פסק פירוק שיתוף בכפוף לצו מדור ספציפי שניתן בבית הדין הרבני.

בסיכומי הבעל הוא טוען לשתי עילות גירושין – 'מורדת' ו'מאיסה עליי' ומסתמך על דברי רבי חיים פלאג'י על פירוד ממושך.

בסיכומי האישה טוענת האישה כי הבעל הוא המורד כיוון שסובל מאי־אונות לא מטופלת, ויש לדחות את טענת 'מאיסה עליי' כיוון שהבעל הוא זה שגרם למאיסות שהרי נתן עניו באחרת, ויש לדאוג שלא יהיה חוטא נשכר.

דיון והכרעה

לא הוכחה טענתו של הבעל על מרידת האישה מקיום יחסי אישות, ולטענתה – מעולם לא סירבה לכך. מטבע הדברים אי אפשר להוכיח טענות אלו, אך מאידך גיסא אי אפשר לחייב את האישה בגט ללא הוכחת הדברים.

בעניין טענת 'מאיסה עליי' של הבעל: אכן לכל אורך הדיונים התרשם בית הדין ממאיסות האישה על הבעל שהושמעה על ידו אף בצורה בוטה כלפיה, אך לא נעלם מבית הדין כי טענה זו באה לאחר שהבעל הודה בקשריו עם אישה זרה, ולא מן הנמנע כי מאיסות זו נובעת מקשריו עם אישה חדשה זו.

ידועה הפסיקה ההלכתית בשולחן ערוך (אבן העזר סימן עז סעיפים ב – ג) שלפיה אישה שטוענת 'מאיסה עליי' – "אם רצה הבעל לגרשה" וכו' אבל אין כופין את הבעל לגרשה. הוא הדין במקרה הפוך שהבעל טוען 'מאיסה עליי' – אין כופין את האישה להתגרש.

לגבי חיוב גט בטענת 'מאיסה עליי' – הסכימו רוב הפוסקים כי יש לדון בו רק במקום שיש טענת מאיס עליי באמתלא מבוררת ואין חשש של 'שמא עניו נתן באחרת'. במקרה שלפנינו לא הוכח כי אין חשש של 'עניו נתן באחרת', לפיכך אי אפשר לחייב את האישה בגט מכוח טענה זו של 'מאיסה עליי'.

מנגד, לא נעלמו מבית הדין הפירוד הממושך של הצדדים, נחישות הבעל להתגרש ופסק הדין לפירוק שיתוף שניתן בבית המשפט למשפחה בתאריך כ"ח באדר ב' תשע"ו (7.4.2016), וכך – בית הדין לא רואה סיכוי לשלום בית בין הצדדים.

במצב זה, שבו אי־אפשר לחייב את האישה בגט, ומאידך גיסא – לא נראה סיכוי לשלום בית, סבור בית הדין כי טוב יעשו הצדדים אם יגיעו להסכם כולל המקובל על שני הצדדים.

לאור האמור פוסק בית הדין:

א. תביעת הבעל לחיוב האישה בגט – נדחית.

ב. מאידך גיסא, בית הדין לא רואה במצב זה סיכוי לשלום בית וממליץ לצדדים להגיע להסכם כולל, ויפה שעה אחת קודם.

ניתן ביום כ"ח בסיוון התשע"ו (4.7.2016).

הרב דוד שני

הרב מרדכי מזרחי בר אור

הרב זבדיה כהן – אב"ד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1010767/3

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב זבדיה כהן – אב"ד, הרב מרדכי מזרחי בר אור, הרב דוד שני

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ג'ו יוסף בן דוד)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שרית יפה)

הנדון: גירושין בגין "מאיסות" שעמה נתינת עין באחרת ומזונות אישה המתנגדת להם

החלטה

נימוקים נוספים לפסק הדין*

הרב מרדכי מזרחי בר אור

הצדדים נישאו בשנת תשנ"ג (1993) ולהם שלושה ילדים [...] הבעל עזב את הבית בתאריך כ"ה במרחשוון תשע"ה (18.11.2014) לטובת אישה אחרת [פ'], התקיימו כמה דיונים והוגשו סיכומים.

טענות הבעל

לדבריו, כבר ביום החופה נתגלה כי לאישה יש בעיה רפואית – [...] פעם ראשונה שהצלחנו לקיים יחסים היה בפברואר 1997 – לאחר ארבע שנות נישואין;

עד היום – במשך החיים קיימו יחסים "אולי שלושים פעמים"; "אין אהבה, אין יחסי אישות" – "מבחינה פיזית ונפשית"; "אישה [...] קרה ולא רגישה כלפיי"; "הייתי צריך ללכת לנשים אחרות כי היא לא סיפקה אותי כמו שצריך"; "היא עשתה לי טרור בבית".

ועוד: "אני עובד" – כל הזמן; אשתו שהיא עורכת דין במקצועה – לא עובדת ולא עוזרת לכלכלת הבית; היא "פרזיטית"; נמאס לו ממנה, ולא יחזור אליה לעולם. הוא דורש לחייב אותה בגט.

טענות האישה

לדבריה: בתחילת הנישואין נתגלתה אצלה בעיה בחיי האישות, נעשה ניתוח ומאז 'הכול בסדר' – יחסי האישות היו תקינים מבחינתה.

* חבר ביה"ד – הרב מרדכי מזרחי בר אור צירף החלטה זו לפסק הדין דלעיל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לבעל יש בעיה [...] – "אני [...] רצייתי [...] לעזור [...] והתקרבותי אליו", תמיד כשביקש לשכב אתה – [...] לא סירבתי" – נסעו עשרות פעמים לחוץ לארץ ותמיד קיימו יחסים.

הסיבה העיקרית לרצונו לעזוב אותה היא שיש לו מאהבת ולכן הוא רוצה להתגרש.

ועוד: "אני אוהבת אותו" ו"רוצה שיחזור לבית";

היא – עשתה את המטלות בבית, טיפלה בילדים, בישלה וכיבסה; אוהבת אותו ומצפה שיעזוב את המאהבת ויחזור לבית.

דיון והכרעה

משמיעת הצדדים והעדים מתברר כי בתחילת חיי הנישואין, לפני כעשרים ושתיים שנה הייתה לאשה בעיה רפואית, היא עשתה ניתוח והבעיה נפתרה. הבעל המשיך לחיות עם האישה שנים רבות, נסעו יחד לחוץ לארץ וקיימו יחסים. גם העדים העידו כי היו מתנהגים כמו כל זוג נורמלי.

בפרוטוקול (מתאריך כ"ה באייר תשע"ה – 14.5.2015 שורה 111) נשאל הבעל: "כמה זמן אתה מכיר את [פ']?" התשובה: "שתיים-עשרה שנה היא הייתה לקוחה, אבל יחסים בערך שנתיים." בהמשך (שורה 112) נשאל הבעל: "כמה זמן אתה פרוד מאשתך?" והתשובה: "שנה."

הבעל מודה כי הכיר את [פ'] זמן רב לפני שעזב את הבית.

בהמשך (שורה 116) נשאל הבעל: "בבית המשפט טענת שאתם ידועים בציבור?"

התשובה: "זה היה אז המצב, והיום זה משהו אחר."

מה שנראה לבית הדין הוא כי ה'טריגר' לעזיבתו את הבית היא האישה [פ'].

בהחלט מובן כי גם הקשיים בחיי האישות היו סיבה לתביעתו לגירושין, אך האישה מצדה הייתה מוכנה לקבלו בכל זמן שרצה. הקשיים בחיי האישות נגרמו בתחילת חיי הנישואין מצדה, אך לפני עשרים ושתיים שנים האישה עברה ניתוח והקושי 'הסדר' ולראיה: הבעל המשיך לחיות אתה ולא ביקש להתגרש. טענתו שהאישה לא סיפקה אותו ולכן הלך לנשים אחרות לא מהווה עילה לחייבה בגט.

התביעה בבית המשפט לפרוק שיתוף הוגשה על ידי הבעל, האישה הגישה רק בקשה לשמירת זכויות.

טענתו שהאישה מורדת נדחית – הוא לא הביא שום ראיה.

האישה טוענת כי לא התנגדה לקיום יחסים ותמיד כשביקש – 'קיבל', ואדרבה: הבעל נסע אתה לחוץ לארץ עשרות פעמים והוא הודה שקיים אתה יחסים. בבית הדין נשאל הבעל איך מתיישבת טענתו שהוא מואס בה? תשובת הבעל: "זה היה רק הצגה."

בית הדין דוחה על הסף את תשובת הבעל – אם לא היה רוצה בה, לא היה מזמין ביזמתו נופש בבית מלון וחי אתה חיי אישות.

הבעל סיפר שהלך לנשים אחרות בתקווה שהיא תמאס בו ותדרוש להתגרש, אך האישה 'מסרבת' ורוצה אותו בבית – וזו זכותה.

הבעל הודה שהאישה מכבסת, מבשלת ומגדלת את הילדים, וכך מילאה את תפקידה כעקרת בית. טענתו שהיא לא עבדה – נדחית, מאחר שהיא לא חייבת לעבוד לפרנסת הבית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל הצהיר בבית הדין שלעולם לא יחזור אליה, שנמאס לו ממנה והוא יחיה עם אישה אחרת בלי גט, וכך נראה לבית הדין שאין סיכוי לשלום בית. אך טענה זאת אין בה להטיל חובה על האישה לקבל גט בטענת 'מאיסה עליי'.

אמנם הרמב"ם פסק שאם האישה טוענת 'מאיס עליי' נאמנת וכופין את הבעל להוציא. וכתב הרא"ש (שו"ת הרא"ש כלל מב) שרבנו גרשום השווה כוח האישה לכוח האיש – לא יותר – לכן אם אנחנו מחייבים את הבעל ב'מאיס עליי' לתת גט – הוא הדין גם בבעל שמואס באשתו שמחייבים אותה לקבל גט, אך רוב הפוסקים חלקו על הרמב"ם וסוברים שאכן אין מחייבים אותו לתת גט.

ועוד יש לומר, שבטענת 'מאיס עליי' נאמנת לדעת הרמב"ם – שמאחר שמפסידה כתובתה ואף על פי כן טוענת 'מאיס עליי' נאמנת, וכמו שכתבו התוספות (כתובות דף סג ע"ב בדיבור המתחיל "אבל אמרה") וזו לשונם: "דהא במאיס עלי אין לה כתובה ולא תפקיע עצמה והפסיד כתובתה." ופירוש דבריהם שאם האישה יודעת שעל ידי טענת 'מאיס עליי' תפסיד כתובתה ובכל זאת טוענת, יש להאמין לה שדוברת אמת, שבשביל להפקיע עצמה סתם לא כדאי לה לטעון להפסיד כתובתה.

הנידון הנ"ל שהבעל טוען 'מאוסה עליי' אינו דומה לאישה שטוענת 'מאיס עליי' מאחר שאינו מפסיד כלום בטענתו, ואדרבה: יש חשש שמא עיניו נתן באחרת. וכתב החתם סופר (בשו"ת – חלק ה סימן רג) שביקשו הסכמתו להתיר לגרש בעל כורחה או להתיר (אישה שנייה) על ידי מאה רבנים, וסמכו על שלושה היתרים. וההיתר השלישי:

"שטוען מאוסה היא וחקרוה בעדים והעידו כדבריו כן שריח פיה רע וצועקת בלילה וגם היא בעלת קטטה ומריבה עד שאי אפשר לסבול [...] ונסתייעו הרבנים מחלקת מחוקק (סימן עז) שכתב דבמאיסה מחמת מום לא תיקן רבנו גרשום."

ודחה החתם סופר דבריהם, כי לא ראו את דברי המקור של החלקת מחוקק שהוא מהרי"ק, ש"כתב שם במי שטען מאיס עלי במום מפורסם וגלוי לכל", וכתב:

"שחייב בכתובתה בלי ספק ושלא יכול להוציאה בעל כרחא משום תקנת הגאון – דפשיטא דאין להקל בה בלא ראייה, מכל מקום אנו אין בידינו לכופו להיות עמה."

רואים מדברי החתם סופר שאפילו ידוע בעדים שמאוסה בעיניו – שיש לה מום – לא רצה להתיר. ובוודאי אם אין ראיות לטענת הבעל – אינו יכול לגרשה.

בשאלה דומה נשאל הרב דברי מלכיאל (חלק ג סימן קמה) על "אחד שמאס באשתו" לאחר חמישה חודשים – "באומרו שהיא אשת מדנים ומקללת אותו ואת יולדיו ומבזה אותו, וכבר עברו ארבע עשרה שנה" והאיש רוצה לגרש והאישה אינה רוצה להתגרש. ונשאל: "אם יש מקום להתיר [...] לישא [אישה] אחרת על ידי [היתר] מאה רבנים."

והשיב שמטעם "מאוסה עליו" אי אפשר לחייבה בגט, שאם כן – כל אחד יאמר שאשתו שנואה "וחלילה להתיר חרם דרבנו גרשום מאור הגולה [...] דאם כן יהיו בנות ישראל כהפקר [...] ופשוט שחייב במזונותיה וכסותה [...] ובשביל חשש הרהוריו אין להתיר כלל [...] והרי הוא כמזיד כי הלא יכול לדור עם אשתו ככל האדם ויניצל מהרהורים [=הרהורי עברה]."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במקרה שלנו, גם אם נקבל את טענתו כי האישה מאוסה בעיניו – לא מחייבים בגט, וכל שכן כאן אין ראייה שהיא מאוסה בעיניו, ובפרט שהכיר אישה אחרת ועזב את הבית וגר אצלה – שזו הסיבה שמואס באשתו עבור אישה אחרת.

בעל הרוצה לגרש את אשתו והיא מסרבת – האם חייב במזונותיה?

מקור הדין הוא בחלקת מחוקק (סימן עז ס"ק ג) שהביא את דעת הב"ח שפטור ממזונותיה. והביא ראייה מתשובות הרא"ם (סימן ל) שפסק שפטור ממזונותיה והיינו שרבנו גרשום לא החרים אלא שלא יוכל לגרשה בעל כורחה, אבל למנוע ממנה שאר כסות ועונה – יכול, עד שתתקנה לקבל גט. והבית שמואל כתב בהסבר דברי הרא"ם, שכיוון שהוא אנוס בתקנת חרם דרבנו גרשום – שהרי הוא רוצה לגרש – לכן פטור ממזונות. ובספר בית אפרים (מהדורא תניינא אבן העזר חלק א סימן כ) דחה דבריו וכתב ששייך לומר טענת אנוס רק במקום שלא הייתה תקנה ונשא אישה, ושוב נתחדשה שם תקנה זו, שיכול לומר "מעיקרא בשעת הנישואין לא קיבלתי עליי חרם דרבנו גרשום", אבל אם נשאה במקום שיש חרם דרבנו גרשום – נתחייב בכל תנאי כתובה על דעת שכל זמן שלא תקבל גט מרצונה הוא מחויב בכל תנאי הכתובה, ואין זה אנוס כלל.

החלקת מחוקק הנזכר לעיל כתב שני דברים בזה: דחה את ראיית הרא"ם והביא ראייה להפך מדברי הרא"ם בתשובות (כלל מב) שכתב שרבנו גרשום תיקן להשוות כוח האישה לכוח האיש, וכמו שהאיש אינו מוציא אלא לרצונו וכו' ובמה שכופין את האיש להוציא – אף האישה כופין אותה לקבל גט, ואם תמאן – ימנע ממנה שאר, כסות ועונה. ומשמע מדברי הרא"ם שיכול למנוע שאר, כסות ועונה דווקא במקום שחייבת לקבל גט והיא מסרבת, אבל במקום שרוצה לגרש ואשתו אינה חייבת ומסרבת – חייב לתת שאר כסות ועונה, והוסיף החלקת מחוקק שכן משמע מתשובות המהרי"ק (סימן קז) ועל כן הכריע שלא לסמוך על הב"ח.

והבית שמואל (סימן קטו ס"ק ו) הביא את דברי הרא"ם והביא את דברי מהר"א ששון שהבעל יכול לומר 'קים לי' כדעת הרא"ם.

וכתב בפתחי תשובה (שם ס"ק ב) בשם הבית מאיר, שמהר"א ששון הבין שרק מהרי"ט חולק על הרא"ם – לכן יש כאן דעת יחיד נגד דעת יחיד ויכול לומר 'קים לי' כדעת רא"ם, אך החלקת מחוקק הוכיח שגם דעת הרא"ם שחייב בשאר כסות ועונה, ולכן אינו יכול לומר 'קים לי' כדעת הרא"ם.

ובגיליון השולחן ערוך לרבי עקיבא איגר, הביא דברי הבשמים רא"ש (המיוחס לרא"ש) שדעתו להדיא דלא כהרא"ש, וכך שיטת הרא"ש לא ברורה מאחר שיש סתירה בדבריו.

וכתב בישועות יעקב (סימן עז ס"ק א) בפירוש הארוך, וזו לשונו:

"[...] ובגוף הדין בזמן הזה אי מונע ממנה מזונות מחמת שרוצה לגרשה – שנחלקו בזה האחרונים – נראה לפי עניות דעתי ברור דזה גופא שמונע ממנה מזונות הוי כמו מגרש בעל כרחה, דמה תעשה האישה שאין מעשה ידיה מספיקים למזונותיה ובעלה אינו רוצה לזונה ולפרנסה? על כרחה תקבל גט וכתובה ממנו למען תמצא ידה במה לפרנס את עצמה, ואם כן תקנת הגאון רבנו גרשום מאור הגולה מתבטלת. לכן נראה לי דגם זה היה בכלל תקנת הגאון מבלי לעשות שעל ידי זה יבוא לגרש את אשתו בעל כרחה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן כתב הרב בית אפרים (חלק אבן העזר מהדורא תניינא סימן כ) :

"[...] סוף דבר הכל נשמע מאחר והרא"ש ומהרי"ק סוברים בהדיא דאין יכול לפטור עצמו ממזונות וכן מבואר בשו"ת אא"ז מהר"ם מפדווא (סימן יט) וכן מבואר בשו"ת תומת ישרים (סימן קיט) ומהרש"ך (חלק ב סוף סימן לו) והביאם בכנסת הגדולה (חלק אבן העזר בהגהות הטור סימן ע) וכן הסכימו כל הגדולים שהבאתי לעיל וכתבו שכן עיקר, כן יש לדון לקבוע הלכה לדורות."

ועוד כתב בישועות יעקב (שם) בפירוש הקצר (ס"ק ב בסופו) :

"ואבותינו ספרו לנו שזקני הגאון האמתי חכם צבי פעם אחד אירע בימיו שמורה הורה כדעת מוהרא"ם והגאון [...] סתר דינו [...] וכפה את הבעל שיתן לאשתו מזונותיה [...] אמנם אם טען מאיסה היא עלי ויש לו טעם מבורר, אף שאין הדין נותן לגרשה בעל כרחה על ידי זה, מכל מקום יוכל למנוע ממנה מזונות עד שתקבל גט פיטורין. ומעשה היה באחד שטען על אשתו שעברה על דת ולא היה לו עדות ברורה אלא שהיה רגלים לדבר קצת, וכתבתי שהבעל יכול למנוע שארה [...] ובזה יש לסמוך על הרא"ם [...]"

וראה פד"ר (חלק ה עמוד 292 פסק דין מהרבנים הגאונים עדס, אלישיב וזולטי) שפסקו שטענת 'מאיס עליי' סתם, אינה סיבה לחייבה בגט אבל טענת 'מאיס עליי' שהיא מבוררת ומתקבלת על דעת בית הדין – אם הוא משלם כתובתה ומשליש גט – פטור ממזונותיה.

לסיכום

תביעת הבעל לחיוב האישה בגט – נדחית.

מדור ומזונות חייב הבעל לשלם.

עם זאת, בית הדין סבור כי הבעל נחוש לא לחזור לביתו וכי שלום בית אי אפשר לעשות "בכוח". לכן בית הדין ממליץ לצדדים לנהל משא ומתן כולל על הכתובה ולהתגרש ברצון.

ניתן ביום כ' בתמוז התשע"ו (26.7.2016).

הרב מרדכי מזרחי בר אור